

PRAKSISOVERSIGT · FOGEDRET

Praksisoversigt over fogedretsbehandling – udlæg, udsættelse og tvangsfuldbyrdelse

Fuldbyrdesgrundlag, udlægsforretningen, trangsbeneficiet, lejerudsættelse og fuldbyrdelse af afgørelser om børn

Version 3 Opdateret 21. jul. 2026 30 afgørelser · 2004-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Fogedretten er den judicielle myndighed, der omsætter domme, forlig, betalingspåkrav, pantebreve og offentlige krav til faktisk fyldestgørelse. Retsgrundlaget er retsplejelovens tvangsfuldbyrdesafsnit: fuldbyrdesgrundlagene i § 478, udlægsforretningen i kapitel 45-47, andre krav end pengekrav i kapitel 48, tvangsauktion i kapitel 49-51, umiddelbare fogedforretninger i kapitel 55 og – siden 1. april 2019 – fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed, bopæl og samvær i kapitel 42 b. Praksis viser et gennemgående mønster: fogedretten prøver grundlaget formelt og forfølgningens lovlighed intensivt, men den underliggende materielle tvist kun i begrænset omfang, jf. § 501; til gengæld håndhæver domstolene skyldnerens og rekvisitus' beskyttelsesregler – trangsbeneficiet, fredningsperioden efter insolvenserklæring og hensynet til barnets bedste – med betydelig konsekvens.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Opregningen af fuldbyrdesgrundlag i retsplejelovens § 478, stk. 1, er udtømmende – mangler et gyldigt grundlag, nægter fogedretten at fremme sagen, jf. § 489.
- 02** Indsigelser mod rigtigheden af domme, kendelser og påtegnede betalingspåkrav kan ikke gøres gældende under tvangsfuldbyrdelsen, jf. § 501, stk. 2 – fogedretten prøver grundlagets formelle gyldighed, ikke det materielle udfald.
- 03** Fremsættes der indsigelser, og findes det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogedretten, betænkeligt at fremme forretningen, nægter fogedretten at efterkomme anmodningen, jf. § 501, stk. 1; fogedretten kan afvise bevisførelse, der bør ske under almindelig rettergang, jf. § 501, stk. 4.
- 04** Fogedretten skal ex officio påse trangsbeneficiet i § 509 – skyldneren kan ikke gyldigt give samtykke til udlæg i beskyttede aktiver, jf. § 509, stk. 4.
- 05** Trangsbeneficiet beskytter husstanden som en enhed, og "husstand" omfatter enhver, der rent faktisk helt eller delvis forsørges af skyldneren, uanset om der består en retlig forsørgelsespligt.

- 06** En andelsbolig eller boligaktie er kun beskyttet mod udlæg, hvis boligen efter størrelse og indretning alene opfylder kravene til en beskeden bolig, OG realisationsværdien ikke klart overstiger udgiften ved en passende alternativ bolig, jf. § 509, stk. 2.
- 07** Har en fordringshaver ikke fået tilstrækkeligt udlæg, kan ny udlægsforretning som udgangspunkt først begæres efter 12 måneder, jf. § 490, stk. 1 – fredningsperioden blev hævet fra 6 til 12 måneder i 2024.
- 08** Fredningen efter § 490, stk. 1, kan gennembrydes efter § 490, stk. 3, når fordringshaveren udtrykkeligt anmoder om, at forretningen gennemføres med henblik på forældelsesafbrydelse; fogedretten er da forpligtet til at følge fremgangsmåden og kan ikke afvise med henvisning til, at forældelsen ikke er nært forestående.
- 09** Udlæg skaber ikke i sig selv et særligt retsgrundlag med forlænget forældelse – det kræver, at skyldneren udtrykkeligt anerkender gælden og dens størrelse, eller at fogedretten efter indsigelse har taget stilling hertil.
- 10** En anmodning om fuldbyrdelse kan begrænses til en del af fordringen, jf. § 507, stk. 2, medmindre opdelingen strider mod skyldnerens interesser – men fogedretten har ingen retlig pligt til samtidig at tage stilling til den ikke-begærede del af kravet.
- 11** Umiddelbare fogedforretninger, herunder lejerudsættelse, gennemføres uden sædvanligt fuldbyrdelsesgrundlag, når rekvirenten godtgør eller sandsynliggør sit krav, jf. § 596, stk. 1, jf. § 528.
- 12** Værneting i umiddelbare fogedforretninger følger rekvisitus' hjemting efter §§ 235-240, jf. § 598, stk. 1 – værnetingsreglen om fast ejendom i § 241 finder ikke anvendelse, heller ikke ved udsættelse af en lejer.
- 13** Ved ophævelse på grund af utryghedsskabende kriminalitet efter lejelovens § 182, stk. 1, nr. 10, og almenlejelovens § 90, stk. 1, nr. 10, skal fogedretten tillade den bevisførelse, der er nødvendig for at afgøre, om ophævelsen var berettiget, jf. § 597, stk. 2, 2. pkt.
- 14** Ophævelse af et lejemål som følge af et husstandsmedlems kriminalitet kræver en konkret proportionalitetsafvejning mellem misligholdelsens grovhed og lejerens forhold i øvrigt på ophævelsestidspunktet.
- 15** Fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed, bopæl og samvær kan kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste, jf. § 456 p – også når bopælsforælderen uden rimelig grund gennem år har modarbejdet kontakten.
- 16** Tvangsbøder efter § 456 r, stk. 3, fastsættes efter indkomsten hos den forælder, der har barnet, og som minimum til 1.500 kr.; umiddelbar magt skal som udgangspunkt ske ved tilbageholdelse af forælderen – afhentning af barnet er sidste udvej og kræver forudgående børnesagkyndig vurdering.
- 17** Kærefristen i fogedsager er 4 uger efter forretningen eller afgørelsen, jf. § 586, stk. 1 – men særlovgivning kan fastsætte en kortere frist, og fogedrettens fejlagtige kærevejledning forlænger ikke i sig selv fristen.

- 18** Afgørelser om udlæg for krav med en økonomisk værdi på højst 50.000 kr. kan ikke kæres uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. § 584, stk. 2.
- 19** Er en umiddelbar fogedforretning først gennemført, bortfalder som udgangspunkt den retlige interesse i at få prøvet forudgående procesledende beslutninger under kæremålet.
- 20** Rekvisitus kan inden 3 måneder efter forretningen anlægge selvstændigt civilt søgsmål med påstand om forretningens ophævelse og erstatning, jf. § 600, hvis kravet bestrides.

§ 1 Fuldbyrdelesgrundlaget: den udtømmende opregning i § 478

Al tvangsfuldbyrdelse ved fogedretten forudsætter et fuldbyrdelesgrundlag. [Retsplejelovens § 478, stk. 1](#) opregner ni kategorier, og opregningen er udtømmende:

Nr.	Grundlag
1	Domme og kendelser fra domstole og andre myndigheder, betalingspåkrav med påtegning efter § 477 e, stk. 2 , samt beslutninger om sagsomkostninger
2	Forlig indgået for disse myndigheder samt forlig under vilkårsforhandling
3	Aftaler og afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær fra Familieretshuset/familieretten
4	Udenretlige skriftlige forlig om forfalden gæld med udtrykkelig eksigibilitetsklausul
5	Gældsbreve med udtrykkelig eksigibilitetsklausul
6	Pantebreve – for ejerpantebreve og skadesløsbreve dog kun, når gældens størrelse og forfaldstid er erkendt eller klart fremgår
7	Veksler (vekselretlige krav) og checks (regreskrav)
8	Afgørelser fra Forbrugerklagenævnet og godkendte private tvistløsningsorganer
9	Afgørelser og forlig efter ægteskabslovens § 58 truffet af eller indgået for Familieretshuset

Hertil kommer, at udlæg kan ske for krav, som i lovgivningen er tillagt **udpantningsret**, jf. [§ 478, stk. 2](#), og at retten til tvangsfuldbyrdelse også tilkommer den, der har håndpant i en fordring, jf. [stk. 3](#). Efter [stk. 4](#) kan fuldbyrdelse i de dokumentbaserede tilfælde (nr. 4-7) ske hos enhver, der ved sin underskrift har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter – underskriften kan for nr. 4 og 5 være tilføjet digitalt.

Mangler et gyldigt grundlag, nægter fogedretten at fremme sagen. Det skete i **FS-10291/2008-NAE**, hvor fogedretten afviste sagen med henvisning til [§ 489](#), fordi der ikke forelå et grundlag for tvangsfuldbyrdelse, jf. **FS-10291/2008-NAE**. Kravet om **identitet mellem den, grundlaget retter sig mod, og den, forfølgningen føres mod**, håndhæves tilsvarende: i **FS-3436/2008-NYK** nægtede fogedretten at fremme sagen, fordi grundlaget ikke kunne bære fuldbyrdelse mod en personligt drevet virksomhed.

At § 478 er en reel begrænsning på forvaltningens adgang til selvtægt, understreges af Folketingets Ombudsmand i sagen om [uholdbar tilbageførsel fra skatteyderens konto af fejlagtigt udbetalt overskydende skat](#), hvor ombudsmanden gengav § 478 i sin helhed og konkluderede:

Jeg må finde det beklageligt, at Statsskattedirektoratet ved tilbageførslen tilsidesatte retsplejelovens tvangsfuldbyrdsregler.

Myndigheden må altså – hvis kontohaveren ikke samtykker – søge kravet inddrevet under iagttagelse af de almindelige regler om tvangsfuldbyrdelse og ikke ved ensidig tilbageførsel.

LOV	Retsplejeloven § 477e, stk. 2	Retsplejeloven § 478, stk. 1-4	Retsplejeloven § 489
PRAKSIS	Byretten · Sag afvist grundet manglende grundlag for tvangsfuldbyrdelse		09.12.2008
	Byretten · Fogedretten nægter fremme af sag mod skyldner grundet manglende grundlag for fuldbyrdelse mod personligt drevet virksomhed		22.07.2008

§ 2 Fogedrettens prøvelse: formel kontrol, begrænset materiel prøvelse

Kernen i fogedprocessen er den asymmetriske prøvelse. Efter [§ 501, stk. 1](#) gælder:

Fremsættes der indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, og findes det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogedretten, jf. stk. 2-4, betænkeligt at fremme forretningen, nægter fogedretten at efterkomme fordringshaverens anmodning.

Men prøvelsen er samtidig skarpt afgrænset. Efter [§ 501, stk. 2](#) kan indsigelser mod **rigtigheden** af domme, kendelser og betalingspåkrav med påtegning efter § 477 e, stk. 2, samt indsigelser mod indenretlige forlig, som angår rettens virksomhed, **ikke** gøres gældende under tvangsfuldbyrdelsen. Fogedretten er ikke en appelinstant. Endelig kan fogedretten efter [§ 501, stk. 4](#) nægte bevisførelse, som på grund af omfang eller beskaffenhed bør ske under almindelig rettergang.

Denne ramme er bekræftet på højeste niveau. I [BS-89/2022-HJR](#) stadfæstede Højesteret fogedrettens kompetence i en sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg med udgangspunkt i netop §§ 481, 487, 489, 501 og 502 sammenholdt med kærere reglerne i §§ 586-587.

Det, fogedretten derimod prøver intensivt, er **forfølgningens egen lovlighed** – forkyndelse, varsel, kompetence og fremgangsmåde. Det illustreres skarpt af Højesterets kendelse i [BS-47285/2025-HJR](#). Et førstegangsudlæg var delvis ophævet, fordi vejledningen i tilsigelsen om konsekvenserne ved udeblivelse var mangelfuld. Både fogedret og landsret fandt derefter, at et nyt udlæg krævede fornyet dagbladsforkyndelse, og at 7-dages-fristen i [§ 485, stk. 1](#) ikke var overholdt. Højesteret ændrede dette:

Højesteret afviser både fogedrettens og landsrettens fortolkning. Ifølge Højesteret følger det af skatteinddrivelseslovens § 9, stk. 1, at det er tilstrækkeligt, at der forud for inddrivelsen er sket dagbladsforkyndelse. Der findes intet grundlag i lovens ordlyd eller forarbejder for, at der skal ske fornyet dagbladsforkyndelse blot fordi et tidligere udlæg er ophævet af processuelle grunde.

Højesteret lagde vægt på, at [§ 493, stk. 3](#) alene kræver ny meddelelse om tid og sted for senere udlægsforretninger vedrørende samme krav, og at kravene i [§ 494, stk. 1](#) var opfyldt. Sagen blev hjemvist med henblik på, at

udlægsforretningen fremmes. Afgørelsen fastslår, at en processuelt begrundet ophævelse af ét udlæg ikke nulstiller inddrivelsesgrundlaget.

Fogedretten har desuden to ventiler. Efter [§ 502, stk. 1](#) kan forretningen udsættes, når den dom, der søges fuldbyrdet, er anket efter fuldbyrdelsesfristens udløb, når et præjudicielt retsforhold er under behandling, eller når der foreligger andre særlige grunde; findes udsættelse betænkelig af hensyn til fordringshaveren, kan udlæg i stedet betinges af sikkerhedsstillelse, jf. [§ 502, stk. 2](#). Og efter [§ 504](#) kan forretningen genoptages – bl.a. når skyldneren ikke var til stede og nu ønsker at benytte sine rettigheder efter §§ 509-516, eller når grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen ved dom er ophævet eller erklæret ugyldigt.

At fogedretsbehandlingen har præklusiv virkning i forhold til senere klagefora, illustreres af Finansielle Ankenævns afgørelse i [151/2025](#), hvor en klage over gældshæftelse blev afvist under henvisning til den forudgående domstolsafgørelse og fogedretsbehandling.

LOV	Retsplejelovent § 485, stk. 1	Retsplejelovent § 493, stk. 3	Retsplejelovent § 501, stk. 1-5
	Retsplejelovent § 502, stk. 1, 2	Retsplejelovent § 504	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets kendelse om dagbladsforkyndelse og Gældsstyrelsens adgang til at foretage udlæg efter ophævede forretninger 21.01.2026 Højesteret · Højesteret stadfæster fogedrettens kompetence i sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg 23.05.2023 Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over gældshæftelse grundet tidligere domstolsafgørelse og fogedretsbehandling 28.10.2025		

Udlægsforretningens gennemførelse – oplysningspligt, udeblivelse og kontorudlæg

Pengekrav fuldbyrdes ved udlæg i en så stor del af skyldnerens formue, som efter fogedrettens skøn er nødvendig til dækning af kravet samt omkostninger, jf. [§ 507, stk. 1](#). Fogedretten vurderer det udlagte, hvis en part forlanger det, eller retten finder vurdering påkrævet, jf. [§ 507, stk. 3](#).

Skyldnerens **oplysningspligt** er den bærende mekanisme. Efter [§ 497, stk. 1](#) skal skyldneren give de oplysninger, fogedretten finder nødvendige, herunder om sine og husstandens økonomiske forhold, og fogedretten skal pålægge skyldneren at tale sandhed og gøre ham bekendt med strafansvaret. Undlader skyldneren dette, kan fogedretten ved kendelse bestemme, at han ved politiets foranstaltning tages i forvaring, indtil han opfylder pligten – dog højst 6 måneder i samme sag, jf. [§ 497, stk. 2](#).

Forretningen kan gennemføres, selv om skyldneren ikke giver møde eller træffes, jf. [§ 495, stk. 1](#). Er skyldneren ikke mødt, opfordrer fogedretten ægtefællen eller andre tilstedeværende over 18 år med kendskab til skyldnerens forhold til at varetage hans interesser, jf. [§ 495, stk. 2](#), og finder retten det ønskeligt, at skyldneren er til stede, kan forretningen udsættes, jf. [§ 495, stk. 3](#).

Adgangen til **kontorudlæg** blev væsentligt udvidet ved **lov af 12. juni 2024 om ændring af retsplejelovent m.v. (Gennemførelse af flerårssaftale for domstolene for 2024-27 m.v.)**, i kraft 15. juni 2024. Hvor der tidligere kun kunne foretages kontorudlæg i fast ejendom, andelsboliger m.v. i henhold til pantebrev eller for lovbestemt pant, kan der nu på rettens kontor foretages udlæg i **alle aktiver, der er registreret i et offentligt register**. Af [de specielle bemærkninger til bestemmelsen](#) fremgår:

Et "offentligt" register er et register, som føres af eller for en offentlig myndighed. Det er ikke afgørende, om der er offentlig adgang til registerets oplysninger, men muligheden for udlæg i et registreret aktiv forudsætter, at fogedretten selv eller gennem fordringshaveren kan modtage de relevante oplysninger fra registeret.

Ændringen slår igennem på de umiddelbare fogedforretninger via henvisningen i § 598, stk. 2. Forarbejderne er her helt eksplicitte om konsekvensen for lejerudsættelser:

Der vil således i sager om udsættelse af en lejer, hvor lejeren ikke er mødt, fremover på rettens kontor som udgangspunkt kunne træffes afgørelse om, at lejeren skal udsættes af et lejemål, sådan at udlejerens, der ejer ejendommen, indsættes i besiddelsen heraf. Udlejerens ret til ejendommen skal fremgå af et offentligt register, hvilket i praksis normalt vil være opfyldt ved, at udlejerens har tinglyst adkomst til ejendommen.

Hvis lejeren ikke frivilligt efterkommer fogedrettens afgørelse om, at lejeren skal fraflytte lejemålet, vil det stadig være nødvendigt med en udkørende fogedforretning med henblik på faktisk at udsætte lejeren af lejemålet.

Ved **udlæg foretaget af pantefogeder** gælder tilsvarende principper. Justitsministeriets historiske [Vejledning for Pantefogeder](#) beskriver skyldnerens påvisningsret og pantefogedens pligt til at udvælge de mindst indgribende aktiver:

Dog har Pantefogeden herved at paase, at de for Skyldneren mest undværlige Genstande først udlægges, saa at f.Eks. en Ejendoms nødvendige Besætning og de til dens Drift uundværlige Avlsredskaber saavel som Haandværksredskaber og andre til Skyldnerens Næringsdrift uomgængelig fornødne Ting ikke udlægges, saa længe andre mere undværlige Genstande forefindes.

Endelig har Folketingets Ombudsmand af egen drift rejst spørgsmålet om **klagevejledning ved udlæg**. I sagen om [klagevejledning i blanket vedr. »Meddelelse om udlæg«](#) førte ombudsmandens undersøgelse til, at Statsskattedirektoratet henstillede til kommunerne, at pantefogedens meddelelse fremover skulle indeholde anvisning om klagemulighed og klagefrist – med henvisning til pligten efter § 519, stk. 2, til at gøre skyldneren bekendt med udlæggets retsvirkninger.

LOV

Retsplejeloven § 495, stk. 1-3

Retsplejeloven § 497, stk. 1-3

Retsplejeloven § 507, stk. 1, 3

Retsplejeloven § 598, stk. 2

PRAKSIS **Højesteret** · Højesterets kendelse om dagbladsforkyndelse og Gældsstyrelsens adgang til at foretage udlæg efter ophævede forretninger 21.01.2026

§ 4 Transgbeneficiet – § 509 og grænserne for beskyttede aktiver

Den mest indgribende begrænsning på udlægsretten er transgbeneficiet. Efter § 509, stk. 1 kan udlæg ikke foretages i aktiver – bortset fra fast ejendom – der er nødvendige til opretholdelse af **et beskedent hjem og en beskedent levefod** for skyldneren og hans husstand. Hertil kommer erhvervsbeneficiet i § 509, stk. 3: aktiver af indtil 3.000 kr.s værdi, som er nødvendige til skyldnerens eller husstandens erhverv eller uddannelse. Og afgørende: skyldneren **kan ikke gyldigt give samtykke** til udlæg i de beskyttede aktiver, jf. § 509, stk. 4.

Den retspolitiske begrundelse er beskrevet indgående i bilaget om transgbeneficiet i Justitsministeriets [vejledning om benådning, udsættelse, eftergivelse og henstand m.v.](#):

Et beneficium competentiae (transgbeneficium) har herefter været anset for en socialpolitisk nødvendighed.

Vejledningen fastslår videre to praktisk vigtige forhold. For det første er benefitet **ikke** betinget af, at skyldneren er uden skyld i sin situation: der skal ikke tages hensyn til, om skyldneren burde have bragt gælden ud af verden, mens han havde lønindtægt. For det andet defineres husstanden bredt:

medlem af husstanden er enhver, der rent faktisk helt eller delvis forsørges af skyldneren. Det er derfor uden betydning, om der retligt påhviler skyldneren en offentligretlig eller privatretlig forsørgelsespligt.

Husstanden betragtes som en enhed – hvilket omvendt betyder, at skyldnerens udtagelsesret ikke rækker længere end til det nødvendige, når andre husstandsmedlemmer selv råder over aktiver. Vejledningen er fra 1997 og gengiver den dagældende paragrafinddeling af § 509 (hvor samtykkeforbuddet stod i stk. 3); efter indsættelsen af et nyt stk. 2 i 2004 er samtykkeforbuddet i dag stk. 4. Princippet er uændret.

Andelsboliger. Ved [ændringsloven af 1. april 2004 om pant og udlæg i andelsboliger m.v.](#) blev der indsat et nyt [§ 509, stk. 2](#), der opstiller to kumulative betingelser for, at en andel eller boligaktie kan undtages fra udlæg. Af de specielle bemærkninger:

Det præciseres med bestemmelsens første led, at det er en betingelse for udlægsfritagelse, at boligen efter sin størrelse og indretning alene opfylder de sædvanlige krav, der må stilles til en beskeden bolig. En større eller mere luksuøs indrettet bolig er således – uanset dens værdi – ikke beskyttet mod udlæg.

Ifølge bestemmelsens andet led er det endvidere en betingelse for udlægsfritagelse, at det aktiv, som boligen er knyttet til, ikke repræsenterer en værdi, der klart overstiger udgiften ved overtagelse af en anden passende bolig ... Aktivets værdi fastlægges som nettoprovenuet i forbindelse med afregning af salgssum mv.

Forarbejderne understreger tillige, at udlæg kan foretages, **selv om kravene i stk. 2 er opfyldt**, hvis skyldneren har rådighed over en anden bolig. Rækkevidden af transgbeneficiet i denne kontekst er efterprøvet af Højesteret i [Sag 147/2019](#), der angik udlæg i en **ideel andel** af en andelsbolig og forholdet mellem stk. 1 og stk. 2.

Kontante midler og forudbetalte ydelser. Transgbeneficiet er ikke en generel beskyttelse af skyldnerens likviditet. I [BS-2761/2012-OLR](#) havde en pantefoged foretaget udlæg i 9.300 kr. i kontanter, som en studerende blev fundet i besiddelse af i lufthavnen; midlerne stammede fra SU udbetalt for flere måneder. Fogedretten ophævede udlægget, men Østre Landsret udtalte:

Herefter og da [Debitor] efter udlægget fortsat var i besiddelse af 10.700 kr., findes det foretagne udlæg ikke at være i strid med retsplejelovens § 509, stk. 1. Der var derfor ikke grundlag for at ophæve udlægget.

Landsretten lagde vægt på, at der ikke forelå oplysninger om skyldnerens faste udgifter. Afgørelsen viser, at vurderingen er konkret og bevisbåret: den, der påberåber sig benefitet, må sandsynliggøre det nødvendige forbrug. Sagen blev hjemvist til fornyet behandling, idet det oprindelige udlæg var ophørt med at eksistere.

Løn. Endelig beskytter [§ 511, stk. 1](#) endnu ikke udbetalt løn eller andet vederlag for personligt arbejde mod udlæg, medmindre der er forløbet mere end 7 dage efter udløbet af optjeningsperioden. Særskilt udlæg i krav på leje af fast ejendom kan ikke foretages før forfald, jf. [§ 511, stk. 2](#).

LOV	Retsplejelovent § 509, stk. 1-4	Retsplejelovent § 511, stk. 1, 2	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afgørelse om udlæg i ideel andel af andelsbolig og rækkevidden af transgbeneficiet		30.04.2020
	Landsretten · Udlæg i SU-midler: Landsret hjemviser sag om ophævelse af udlæg til fornyet behandling i fogedretten		12.09.2012

Insolvenserklæring, fredningsperioden og forældelsesafbrydelse efter § 490

Når en udlægsforretning er forgæves – skyldneren afgiver insolvenserklæring, eller der ikke findes aktiver – indtræder en **fredningsperiode**. Efter § 490, stk. 1 kan en fordringshaver, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg, først begære ny forretning, når der er forløbet **12 måneder** siden sidste forretning; fogedretten kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning, når den er bekendt med en forgæves forretning inden for de sidste 12 måneder. Perioden var tidligere 6 måneder og blev **fordoblet ved lovændringen af 12. juni 2024** med det formål at reducere antallet af forgæves fogedforretninger.

Fredningen er ikke absolut. Efter § 490, stk. 2 gælder den ikke, hvis der er rimelig grund til at antage, at skyldneren ejer aktiver, hvori udlæg kan foretages, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder.

Den praktisk vigtigste undtagelse er § 490, stk. 3, der giver fordringshaveren adgang til at få forældelsen afbrudt uden en egentlig forretning: fogedretten giver skyldneren skriftlig meddelelse om det opgjorte krav inklusive renter og omkostninger og om formålet; fremkommer skyldneren ikke med skriftlige indsigelser inden fristen, har meddelelsen samme forældelsesafbrydende virkning som en udlægsforretning.

To parallelle landsretskendelser fra 2009 fastlægger, at fogedretten er **forpligtet** til at følge denne fremgangsmåde, når den påberåbes. I [BS-2394/2008-VLR](#) havde fogedretten afvist at fremme sagen, fordi rentekravet efter rettens egen beregning først ville forælde efter fredningsperiodens udløb. Vestre Landsret ophævede afgørelsen:

"Det fremgår ikke af bestemmelsen eller dennes forarbejder, at der kan stilles krav om, at forældelse af fordringshaverens krav er nært forestående."

Tilsvarende i [BS-477/2009-OLR](#), hvor Østre Landsret konstaterede en sagsbehandlingsfejl:

"Da fogedretten ikke har fulgt fremgangsmåden i retsplejelovens § 490, stk. 3, tages kærændes påstand til følge."

Opdeling af fordringen. Efter § 507, stk. 2 kan anmodningen om fuldbyrdelse begrænses til en del af fordringen, medmindre fogedretten finder, at opdelingen strider mod skyldnerens interesser. Grænserne for denne teknik blev afklaret i [BS-2452/2016-OLR](#), hvor en bank begærede udlæg for kun 50.000 kr. af en fordring på ca. 274.000 kr., men gjorde gældende, at fogedretten havde pligt til at tage stilling til hele det opgjorte krav med henblik på forældelsesafbrydelse for det fulde beløb. Østre Landsret afviste:

"Landsretten finder imidlertid ikke, at der foreligger nogen retlig forpligtelse hertil, hverken efter retsplejeloven eller forældelsesloven."

Landsretten henviste kreditor til enten at indgive fornyet anmodning for restbeløbet eller – ved insolvenserklæring – at benytte § 490, stk. 3, som netop omfatter hele kravet inklusive renter og omkostninger. Højesteret har efterfølgende taget stilling til spørgsmålet om forældelsesafbrydelsens rækkevidde ved delvis udlægsanmodning i [Sag 146/2019](#), der angår samspillet mellem § 507, stk. 2 og forældelseslovens § 18 og § 19.

Rettidighed. Selve indgivelsestidspunktet kan være afgørende. I [BS-3507/2014-OLR](#) udløb den 10-årige frist efter [forældelseslovens § 5, stk. 1, nr. 3](#) en søndag og blev derfor forlænget til mandag, jf. § 27. Landsretten fastslog:

Anmodning om udlæg må under de foreliggende omstændigheder, hvor fremsendelse pr. e-mail den 24. november 2014 inden for rettens åbningstid er fulgt op af indlevering af den originale anmodning den følgende dag, anses for indgivet den 24. november 2014.

Udlæg skaber ikke i sig selv et "særligt retsgrundlag". Folketingets Ombudsmand har i sagen om [den 5-årige forældelsesfrist for licenskrav](#) med henvisning til motiverne – betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpanthning, s. 102 – udtalt:

Det må på den baggrund antages, at der kun i tilfælde, hvor debitor under fogedsagen udtrykkelig anerkender gælden og dens størrelse, eller fogedretten efter en fremsat indsigelse har taget stilling hertil, kan siges at være etableret et særligt retsgrundlag, hvorved kravet bliver undergivet 20-årig forældelse.

Om forældelse af pengekrav i øvrigt henvises til [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#). Insolvenserklæringens rolle som indgang til gældssanering behandles i [gældssanering](#) og forholdet til konkursbehandling i [konkurs](#).

LOV

[Forældelsesloven § 18, stk. 1](#)
[Forældelsesloven § 19, stk. 6](#)
[Retsplejeloven § 490, stk. 1-3](#)
[Retsplejeloven § 507, stk. 2](#)

PRAKSIS

Højesteret · Afbrydelse af forældelse ved delvis anmodning om udlæg	16.04.2020
Landsretten · Kendelse om fortsættelse af udlægsforretning for et begrænset beløb	03.02.2017
Landsretten · Ophævelse af fogedrettens afgørelse om forældelse af krav	09.02.2015
Landsretten · Kendelse om hjemvisning af fogedsag vedrørende afbrydelse af forældelse	05.03.2009
Landsretten · Vestre Landsret ophæver afvisning af fogedsag til afbrydelse af forældelse trods insolvenserklæring	17.02.2009

Umiddelbare fogedforretninger – udsættelse af lejere efter §§ 528 og 596-598

Kapitel 55 giver fogedretten adgang til at gennemtvinge besiddelseskra **uden sædvanligt tvangsfuldbyrdesgrundlag**. Efter [§ 596, stk. 1](#) kan besiddelseskra som nævnt i [§ 528](#) gennemtvinges ved en umiddelbar fogedforretning, såfremt rekvirenten i fogedretten kan **godtgøre eller sandsynliggøre** sit krav mod rekviritus. § 528 omfatter de tilfælde, hvor rekviritus skal fraflytte en fast ejendom, give rekvirenten rådighed over den, eller udlevere rørligt gods.

Bevistemaet er lempeligere end i den almindelige civilproces, men til gengæld er bevisadgangen snæver. Efter [§ 597, stk. 1](#) nægter fogedretten at fremme anmodningen, hvis der fremsættes indsigelser, og rekvirenten ikke kan føre bevis ved dokumentbevis eller partsforklaring. Kan rekvirenten sandsynliggøre sin ret, og findes det betænkeligt at nægte fremme, kan forretningen gennemføres mod sikkerhedsstillelse. Fogedretten kan undtagelsesvis tillade anden bevisførelse, jf. [§ 597, stk. 2](#), og kan efter [§ 597, stk. 3](#) afvise at fremme forretningen, når retten finder det betænkeligt.

Værneting. [§ 598, stk. 1](#) henlægger anmodningen til fogedretten på rekviritus' hjemting, jf. §§ 235-240. I [BS-271/2018-VLR](#) gjorde en udlejer gældende, at værnetingsreglen for fast ejendom i [§ 241](#) måtte have forrang, når lejemålet lå i en anden retskreds end lejerens bopæl. Vestre Landsret afviste dette og citerede betænkning nr. 1170/1989 som begrundelse for lovgivers valg:

"Baggrunden for at fravige de almindelige fogedretlige værnetingsregler har været, at der i disse sager er et særligt behov for at komme i forbindelse med rekviritus. I umiddelbare fogedforretninger gennemføres forretningen på et

usikkert grundlag og angår ofte et krav af helt afgørende betydning for rekvisitus, f.eks. krav om fraflytning af en bolig."

Landsretten konkluderede, at hverken ordlyden eller lovbemærkningerne gav plads til § 241 i umiddelbare fogedforretninger, og at værneting for en lejer uden fast bopæl fastsættes efter den sidst kendte bopæl, jf. § 235, stk. 4.

Forhåndsafvisning. Efter § 598, stk. 2 finder bl.a. § 348 og § 349 tilsvarende anvendelse. I BS-2274/2008-VLR fastslog Vestre Landsret derfor:

Det følger af retsplejelovens § 598, stk. 2, at retsplejelovens § 348 og § 349 finder anvendelse ved behandlingen af anmodninger om umiddelbare fogedforretninger. Fogedretten har dermed samme adgang til forhåndsafvisning, som retten har i civile sager.

I den konkrete sag manglede der dog hjemmel til den foretagne afvisning, og sagen blev hjemvist.

Rette rekvirent og kravets eksistens. Fogedretten prøver, om rekvirenten faktisk er indehaver af det påberåbte krav. I FS-551/2021-HRS var en ejendom overdraget, og huslejerestancen for juni 2020 var forfaldet før skæringsdagen. Fogedretten i Horsens udtalte:

En fordring kan kun overdrages ved aftale. Der er ikke fremlagt hverken købsaftale eller refusionsopgørelse, og Udlejer 3 har ved brev af 19. oktober 2020 forsøgt fortsat at inddrive restancen direkte fra Lejer.

Sagen blev nægtet fremme for de nye ejere efter § 596, stk. 1, jf. § 528, og afvist for de tidligere ejere på grund af manglende retlig interesse. Er betingelserne derimod opfyldt – fx fordi lejemålet er ophævet ved dom – sker udsættelsen kortfattet og formelt, som i FS-2887/2021-KOL, hvor lejerens blev erklæret udsat, udlejerens indsat og indboet taget i bevaring.

Væsentlighedskravet. Fogedretten prøver også, om misligholdelsen er væsentlig nok til at bære ophævelsen. I BS-1693/2004-VLR nægtede Vestre Landsret fremme:

I betragtning af beløbets størrelse og fristoverskridelsens længde findes Kærendes misligholdelse af lejeaftalen at være af uvæsentlig betydning.

Omvendt blev fogedrettens udsættelse stadfæstet i BS-846/2007-VLR, hvor lejerens søn var sigtet for ildspåsættelse i samme boligområde; fogedretten havde her tillagt kæremålet opsættende virkning, indtil landsretten havde afgjort sagen.

Højesteret har fastslået, at ophævelse på grund af et **husstandsmedlems** kriminalitet kræver en konkret proportionalitetsafvejning. I BS-13328/2018-HJR tiltrådte Højesteret, at grov vold mod en anden beboer som udgangspunkt berettiger til ophævelse, men konkluderede efter en samlet bedømmelse:

"Efter en samlet bedømmelse af misligholdelsens karakter og As forhold i øvrigt tiltræder Højesteret boligrettens bedømmelse af, at ophævelsen af lejemålet ikke står i rimeligt forhold til misligholdelsen."

Utryghedsskabende kriminalitet. Ved den særlige ophævelsesgrund i lejelovens § 182, stk. 1, nr. 10 og almenlejelovens § 90, stk. 1, nr. 10, er bevisadgangen udvidet ved lov: efter § 597, stk. 2, 2. pkt. skal fogedretten tillade den bevisførelse, der er nødvendig for at afgøre, om ophævelsen var berettiget. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Udsættelse af lejere på grund af utryghedsskabende kriminalitet beskriver samspillet med straffesagen – udlejerens anmodning efter retsplejelovens § 996 b om, at retten i umiddelbar forlængelse af domsafsigelsen

indgiver anmodning til fogedretten, og pligten for fogedretten til at orientere anklagemyndigheden, når et lejemål ophæves på grundlag af en ikke-endelig straffedom:

Fogedretten skal altid orientere anklagemyndigheden, hvis fogedretten har ophævet et lejemål på baggrund af en ikke endelig straffedom.

Bemærk endelig, at fogedudgifter og lejerestancer ikke hører under huslejenævnets kompetence; det bekræftede beboerklagenævnet i [147-122252](#), hvor et restkrav bestående af lejerestance, forbrug og udgifter ved fogedudsættelse blev henvist til boligretten. Selve påkravs- og restanceproceduren behandles nærmere i [udsættelse-lejer-paakrav-restance](#).

LOV	Lejelovent § 182, stk. 1	Retsplejeloven § 528	Retsplejeloven § 596, stk. 1
	Retsplejeloven § 597, stk. 1-4	Retsplejeloven § 598, stk. 1, 2	
PRAKSIS	Højesteret · Ophævelse af alment lejemål som følge af husstandsmedlems voldskriminalitet og proportionalitetsafvejning		13.11.2018
	Landsretten · Landsrettens fastlæggelse af værneting ved umiddelbar fogedforretning om udsættelse af lejer		24.08.2018
	Landsretten · Vestre Landsrets ophævelse af fogedrettens forhåndsafvisning i sag om udsættelse af lejemål		16.01.2009
	Landsretten · Landsretten stadfæster fogedretskendelse om udsættelse af lejer		24.08.2007
	Landsretten · Landsretten afviser fogedforretning om udsættelse af lejemål grundet uvæsentlig misligholdelse		20.08.2004
	Byretten · Udsættelse af lejer og indsættelse af udlejer i lejemål efter ophævelse - Fogedretten i Kolding		28.05.2021
	Byretten · Afgørelse vedrørende huslejerestance og udlejers rettigheder til udsættelse af lejer fra lejemål i Horsens		26.04.2021
	Huslejenævnet · Beboerklagenævnet afviser sag om lejerestance, forbrug og fogedudgifter grundet manglende kompetence		13.02.2025

§ 7 Udlæg i fast ejendom og tvangsauktion – kapitel 49-51

Udlæg til forauktionering giver ret til at sætte det udlagte til offentlig auktion og gøre sig betalt af auktionssummen, jf. [§ 538, stk. 1](#); reglerne anvendes tilsvarende på tvangsauktion uden forudgående udlæg, jf. [§ 538, stk. 2](#). Værneting følger ejendommens beliggenhed: auktion over fast ejendom – og over andele i andelsboligforeninger samt bolig-aktier og -anparten – afholdes i den retskreds, hvor ejendommen ligger, jf. [§ 539](#).

Beskyttelsen af skyldneren i tvangsauktionssager er procedural og ret intensiv. Efter [§ 561, stk. 1](#) skal fogedretten indkalde skyldneren til møde, når ejendommen benyttes til beboelse for denne eller hans familie – så vidt muligt inden 7 dage efter anmodningens modtagelse. Indkaldelsen skal oplyse om mødets formål, om adgangen til advokatbeskikkelse og om antagelse af en sagkyndig. På mødet vejleder fogedretten skyldneren om virkningerne af auktionsanmodningen og kan i særlige tilfælde meddele en **afværgefrist** på indtil 4 uger, jf. [§ 561, stk. 3](#), som kan forlænges efter [stk. 4](#). Fogedretten kan når som helst beskikke advokat for skyldneren og bør i almindelighed gøre det, når nogen anmoder herom, jf. [§ 561, stk. 6](#).

Justitsministeriets [cirkulære om kommunernes opgaver ved udlæg i og tvangsauktion over fast ejendom m.v.](#) beskriver den praktiske gennemførelse og understreger afværgefristens formål og grænse:

På skyldnerens begæring kan fogedretten efter § 561, stk. 3, fastsætte en frist (afværgefrist) på indtil 4 uger for skyldneren til selv at søge ejendommen solgt eller på anden måde søge auktionen afværget. Fristen kan forlænges. Afværgefrist vil ikke blive imødekommet, hvis det må antages, at skyldneren herved blot vil trække sagen i langdrag.

Cirkulæret redegør endvidere for, hvornår der skal afholdes **forberedende tvangsauktionsmøde** (obligatorisk ved forretnings-, industri-, landbrugs- og udlejningsejendomme, jf. § 563, stk. 1), og for fordelingsudkastet efter § 579.

Auktionsvilkårene er standardiserede. Efter [§ 1 i bekendtgørelsen om tvangsauktionsvilkår for fast ejendom](#) skal tvangsauktion over fast ejendom afholdes på Justitsministeriets tvangsauktionsvilkår, og af bilaget fremgår bl.a., at ejendommen og medfølgende tilbehør beskrives i en særlig **salgsopstilling** med oplysning om hæftelser, byrder og andre forhold af væsentlig betydning for køber, at fogedretten kan forlange, at en bydende straks sandsynliggør, at han kan opfylde sit bud, og at:

Køberen sørger selv for - om nødvendigt ad retslig vej - at blive indsat i besiddelsen af det solgte.

Misligholder køberen auktionsvilkårene, kan enhver berettiget kræve **misligholdelsesauktion** for køberens risiko, alternativt at den stillede sikkerhed realiseres og fordeles. Vilkårene kan ikke fraviges til ugunst for køberen, medmindre auktionen angår en forretnings-, industri-, landbrugs- eller udlejningsejendom.

En beslægtet, men selvstændig problemstilling er politiets realisation af effekter, der er taget i bevaring efter en udsættelsesforretning. Folketingets Ombudsmand fandt i sagen om [politiets bortsalg af effekter udsat ved fogedforretning](#) ikke grundlag for kritik af, at bortsalg kunne ske uden forudgående udlæg, men noterede, at området ikke er udtrykkeligt lovreguleret. Om det materielle indhold af tvangssalgssprocessen henvises i øvrigt til [tvangssalg-fast-ejendom](#).

LOV

[Retsplejeloven § 538, stk. 1, 2](#)[Retsplejeloven § 539](#)[Retsplejeloven § 561, stk. 1-6](#)

§ 8 Fuldbyrkelse af afgørelser om børn – retsplejelovens kapitel 42 b

Fuldbyrkelse af domme, kendelser, retsforlig, afgørelser og aftaler om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær er siden **1. april 2019** henlagt til **familieretten** efter reglerne i kapitel 42 b. Ændringen skete ved [lov af 28. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven m.v. \(Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet\)](#), hvor kompetencen blev flyttet fra fogedretten, og reglerne samlet i det nye kapitel. Samtidig blev [§ 596, stk. 2](#) ændret, så det nu er **familierettens** bistand, der kan påkræves til håndhævelse af forældremyndighed eller barnets bopæl, og fuldbyrdelsen sker efter kapitel 42 b.

Det bærende princip står i [§ 456 p](#):

Fuldbyrkelse efter reglerne i dette kapitel kan kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Fuldbyrkelse kan endvidere kun ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves.

Efter [§ 456 q, stk. 1](#) fuldbyrdes de afgørelser, der kan fuldbyrdes efter [§ 478, stk. 1, nr. 1-3](#), af familieretten – og det samme gælder anmodninger om udlevering af et barn til forældremyndighedsindehaveren eller bopælsforælderen efter § 596, stk. 2. Fuldbyrdelsesmidlerne er efter [§ 456 q, stk. 2](#) **tvangsbøder** eller

umiddelbar magt, og familieretten er udtrykkeligt ikke bundet af rekvirentens anmodning ved valget. Samvær med andre end barnets forældre kan kun fuldbyrdes ved tvangsbøder.

Eskalationsstigen i [§ 456 r](#) er nøje reguleret:

- Tvangsbøder fastsættes som daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres; ved samvær kan der fastsættes en enkelt bøde. Bødens størrelse fastlægges efter indkomsten hos den forælder, der har barnet, og udgør **minimum 1.500 kr.**, jf. [§ 456 r, stk. 3](#).
- Inden fuldbyrdelse ved afhentning af barnet **udsætter familieretten kortvarigt sagen** med henblik på børnesagkyndig rådgivning efter forældreansvarslovens § 32 a, medmindre særlige omstændigheder foreligger, jf. [§ 456 r, stk. 4](#).
- Skal der anvendes umiddelbar magt, skal det **som udgangspunkt ske ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet**, et andet sted end barnets opholdssted. Kun hvis dette ikke er muligt, vurderer familieretten, om der er grundlag for afhentning af barnet – og i så fald skal en børnesagkyndig fra Børneenheden og en kommunal repræsentant deltage, og den børnesagkyndige skal vurdere, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste, jf. [§ 456 r, stk. 5](#).

Praksis viser, at barnets bedste er en **selvstændig og reel spærre**, ikke blot en formulering. I

[BS-36286/2021-BOR](#) blev fuldbyrdelsen af samvær udsat på grund af barnets modstand, jf. [§ 456 r, stk. 2](#) om barnets ret til at komme til orde under en samtale. Og i [BS-46105/2024-OLR](#) stadfæstede Østre Landsret en afgørelse om **ikke** at tvangsfuldbyrde samvær med henvisning til barnets bedste.

Den principielle grænse er nu på vej til Højesteret. Procesbevillingsnævnet meddelte i [25/03559](#)

3.-instansbevilling i en sag, hvor bopælsforælderen trods pålagte tvangsbøder konsekvent nægtede at udlevere barnet til de fastsatte overvågede samvær. Familieretten lagde til grund, at bopælsforælderen **uden rimelig grund igennem mange år havde forhindret** kontakten, men den børnesagkyndige psykolog frarådede tvangsudlevering som potentielt traumatiserende:

Familieretten fandt på denne baggrund, at samværet ikke kunne tvangsfuldbyrdes til barnets bedste.

Landsretten stadfæstede, og sagen rejser nu for Højesteret spørgsmålet om samspillet mellem [§ 456 p](#) og hensynet til at modvirke systematisk samværschikane.

Den tidligere retstilstand – hvor fuldbyrdelsen lå hos fogedretten efter de dagældende §§ 536-537 – er beskrevet af Folketingets Ombudsmand i [FOB 2016-41 om manglende hjemmel til at flytte et barn med fysisk magt fra ét anbringelsessted til et andet](#). Ombudsmanden fastslog, at en kommunal afgørelse om ændring af anbringelsessted **ikke** er omfattet af § 478, stk. 1, nr. 1-3, og at bestemmelsen om umiddelbar fogedforretning kun rakte til håndhævelse af forældremyndighed eller barnets bopæl:

Der er således heller ikke i retsplejeloven hjemmel til, at kommunen i en sag som den foreliggende ville kunne få fogedretten til at tvangsfuldbyrde en afgørelse.

Udtalelsen bygger på de før 2019 gældende bestemmelser, men konklusionen om **hjemmelskravets afgrænsning** står uændret: fuldbyrdelsesadgangen rækker kun så langt, som § 478, stk. 1, nr. 1-3, og § 596, stk. 2, tillader. Den materielle afvejning i bopæls- og samværsager behandles i [bopæl-og-samvær](#), og tvangsbødepraksis ved systematisk chikane i [samværschikane-tvangsboeder](#).

Ældre praksis fra fogedretternes tid illustrerer, at tvangsbøden længe har været det primære middel; se fx [FS-5575/2008-HIL](#) om tvangsbøde for manglende medvirken til samvær.

LOV

Retsplejeloven § 456p

Retsplejeloven § 456q, stk. 1, 2

Retsplejeloven § 456r, stk. 1-5

Retsplejeloven § 478, stk. 1

Retsplejeloven § 596, stk. 2

PRAKSIS	Landsretten · Landsretten afviser tvangsfuldbyrdelse af samvær med henvisning til barnets bedste	16.01.2025
	Byretten · Udsættelse af fuldbyrdelse af samvær på grund af barnets modstand	05.10.2021
	Byretten · Fogedretssag om tvangsbøde for manglende medvirken til samvær	31.10.2008
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om tvangsfuldbyrdelse af samvær og hensynet til barnets bedste	10.04.2025

§ 9 Kære, frister og retlig interesse – §§ 584-587 og § 600

Fogedrettens afgørelser kan som udgangspunkt kæres til landsretten, jf. § 584, stk. 1. Der gælder dog en betydelig **bagatelgrænse**: afgørelser om udlæg for krav med en økonomisk værdi på **højst 50.000 kr.** kan ikke kæres, medmindre Procesbevillingsnævnet giver tilladelse, fordi særlige grunde taler derfor, jf. § 584, stk. 2. Ansøgning skal indgives inden 4 uger efter afgørelsen, jf. § 584, stk. 3. En række auktionsafgørelser er helt undtaget fra kære, jf. § 584, stk. 4.

Bagatelgrænsen fik konkret betydning i [BS-2761/2012-OLR](#), hvor gælden udgjorde 9.233 kr., og SKAT København først kunne indbringe fogedrettens ophævelse af udlægget efter kæretiladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Kærefristen er 4 uger efter, at forretningen er foretaget, eller – hvis forretningen ikke foretages – 4 uger efter afgørelsen, jf. § 586, stk. 1. Iværksættes kære for sent, afvises den, men retten kan undtagelsesvis tillade kære indtil 1 år (i auktionssager 6 måneder), jf. § 586, stk. 4.

Særlovgivning kan fastsætte en anden – kortere – frist, og fogedrettens egen vejledning redder ikke parten. I [BS-366/2024-VLR](#) havde fogedretten i to kendelser om eksigibilitet af udenlandske retsafgørelser oplyst en kærefrist på **én måned** fra forkyndelsen. Vestre Landsret fastslog, at den korrekte frist fulgte af særloven:

Fristen for at kære fogedrettens afgørelser er 2 uger, jf. lov om anerkendelse og fuldbyrdelse af visse udenlandske retsafgørelser m.v. på det civil- og handelsretlige område § 8 b, stk. 1, jf. retsplejelovens § 394, stk. 1.

Kæremålene, der indkom 16 dage for sent, blev afvist, og kærende blev pålagt 2.500 kr. i sagsomkostninger – uanset at fristoverskridelsen skyldtes fogedrettens fejlagtige oplysning. Netop dette spørgsmål er nu indbragt for Højesteret: Procesbevillingsnævnet meddelte i [24/22868](#) 3.-instansbevilling om betydningen af fogedrettens forkerte kærevejledning i en fuldbyrdelsessag om islandske retsafgørelser.

Retlig interesse. Er den umiddelbare fogedforretning først gennemført, bortfalder som hovedregel interessen i at få prøvet forudgående procesledende beslutninger. I [BS-3062/2008-OLR](#) havde fogedretten udsat en udsættelsesforretning, fordi socialforvaltningen ikke var mødt, og boligselskabet kærede denne beslutning. Da udsættelsen blev gennemført, før landsretten traf afgørelse, udtalte Østre Landsret:

Det fremgår af sagen, at lejer blev udsat af og udlejer indsat i lejemålet den 2. december 2008. Der er således ikke længere nogen konkret og aktuel tvist mellem sagens parter. Udlejer ses herefter ikke at have retlig interesse i kæremålet, hvorefter

Dette gør spørgsmålet om **opsættende virkning** praktisk afgørende for rekvisitus. I [BS-846/2007-VLR](#) tillagde fogedretten kæreområdet opsættende virkning, hvorved udsættelsen blev sat i bero indtil landsrettens afgørelse – en undtagelse, der ikke er automatisk.

Selvstændigt søgsmål. Uafhængigt af kæreområdet giver [§ 600](#) rekvisitus en selvstændig vej ved umiddelbare fogedforretninger:

Gøres det gældende, at rekvisitens krav ikke består, kan rekvisitus inden 3 måneder efter forretningens foretagelse anlægge civil søgsmål med påstand om forretningens ophævelse og erstatning, for så vidt sådanne påstande ikke er nedlagt under appel af fogedrettens afgørelse.

Fristen hænger sammen med sikkerhedsstillelsen efter [§ 597, stk. 1](#), der først frigives efter udløbet af 3-måneders-fristen, medmindre rekvisitus har anlagt sag eller iværksat kære. Om kæreinstitutioner i almindelighed henvises til [kæreområdet](#).

LOV

[Retsplejeloven § 394, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 584, stk. 1-4](#)
[Retsplejeloven § 586, stk. 1, 4](#)
[Retsplejeloven § 600](#)

PRAKSIS

Landsretten · Afvisning af kæreområdet grundet overskredet kærefrist	29.08.2024
Landsretten · Udlæg i SU-midler: Landsret hjemviser sag om ophævelse af udlæg til fornyet behandling i fogedretten	12.09.2012
Landsretten · Afvisning af kæreområdet om udsættelse af fogedforretning grundet manglende retlig interesse	06.01.2009
Landsretten · Landsretten stadfæster fogedretskendelse om udsættelse af lejer	24.08.2007
Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om betydningen af fogedrettens forkerte kærevejledning i fuldbyrdelsessag om islandske retsafgørelser	14.03.2025

§ 10 Fogedretten som forvaltningsretlig grænseflade – politibistand, klagevejledning og myndighedernes selvtægt

Fogedprocessen berører gentagne gange grænsen mellem juridisk tvangsfuldbyrdelse og forvaltningens egne inddrivelsesmidler, og Folketingets Ombudsmands udtalelser udgør her en selvstændig – om end ikke bindende – retskilde.

Forbud mod administrativ selvtægt. Som nævnt ovenfor fandt ombudsmanden det beklageligt, at skattemyndighederne tilsidesatte retsplejelovens tvangsfuldbyrdelsesregler ved ensidigt at tilbageføre et fejlagtigt udbetalt beløb fra en borgers konto, jf. [udtalelsen om uholdbar tilbageførsel fra skatteyderens konto](#). Myndighedens synspunkt om, at deltagelse i en frivillig anvisningsordning måtte indebære accept af "en særlig procedure for at afværge følgerne af åbenbare fejl", blev ikke tiltrådt.

Klagevejledning. Ombudsmandens undersøgelse af egen drift i sagen om [klagevejledning i blanket vedr. »Meddelelse om udlæg«](#) førte til, at der i pantefogedens meddelelse skulle indføres anvisning om klagemulighed og klagefrist. Vejledningspligten er her forankret i den udtrykkelige pligt efter retsplejeloven til at gøre skyldneren bekendt med udlæggets retsvirkninger, herunder at han er uberettiget til at råde over de udlagte aktiver.

Politiets rolle. Fogedretten kan rekvirere politiets bistand, men i sagen om [politibistand til opretholdelse af fogedforbud](#) gengav ombudsmanden den restriktive linje i litteraturen:

Politiet bør i hvert fald, hvor dets indskriden ikke er påkrævet efter § 108, kun gribe ind i situationer, hvor fogeden ville være beføjet til at handle ..., og det bør vise enhver sag fra sig, der kan frembyde tvivl, være sig af faktisk eller retlig karakter.

Og videre, at det efter nutidig opfattelse er forbundet med betænkeligheder at lade en privatperson **uden om fogedretten** rekvirere politiets bistand til hævvelse af en civilretlig ret.

Kompetencefordelingen ved indsigelser under inddrivelse. For visse offentlige krav er indsigelsesbehandlingen henlagt til fogedretten ved særlov. Ombudsmanden gengiver i [FOB 2021-17 om Gældsstyrelsens klagevejledning i afgørelser om lønindeholdelse](#) gældsinddrivelseslovens § 18, hvorefter fogedretten træffer afgørelse om skyldnerens indsigelser vedrørende kontrolafgifter efter færdselsloven, radio- og fjernsynsloven, jernbaneloven og lov om trafikskoler – både om kravets berettigelse og om berettigelsen af lønindeholdelse og modregning:

Afgørelse træffes efter reglerne i retsplejelovens §§ 499-503. ... Fristen for begæring om indbringelse af indsigelser efter stk. 1 er 4 uger, fra skyldneren har modtaget meddelelse om lønindeholdelse eller modregning.

Overskrides fristen, afviser fogedretten sagen, men kan undtagelsesvis indtil 1 år efter meddelelsen tillade, at indsigelsen behandles. Fogedrettens afgørelse kan kæres efter retsplejelovens kapitel 53. Konstruktionen viser, at fogedretten også fungerer som **retssikkerhedsventil i den administrative inddrivelse** – ikke kun som fuldbyrdelsesorgan.

LOV

[Retsplejeloven § 501](#)[Retsplejeloven § 519, stk. 2](#)

§ 11 Sammenfatning: fogedrettens dobbelte rolle

Praksis på fogedretsområdet lader sig sammenfatte i fire linjer.

1. Grundlaget prøves formelt, tvisten ikke materielt. Opregningen i [§ 478, stk. 1](#) er udtømmende, og mangler grundlaget, nægtes sagen fremme, jf. [FS-10291/2008-NAE](#) og [FS-3436/2008-NYK](#). Men indsigelser mod dommens rigtighed hører ikke hjemme i fogedretten, jf. [§ 501, stk. 2](#), og fogedretten kan afvise bevisførelse, der bør ske under almindelig rettergang, jf. [§ 501, stk. 4](#). Rammen er bekræftet i [BS-89/2022-HJR](#).

2. Forfølgningens egen lovlighed prøves derimod intensivt – men uden formalisme. Forkyndelse, varsel og fremgangsmåde efterprøves, jf. [BS-47285/2025-HJR](#), hvor Højesteret dog afviste at udlede et krav om fornyet dagbladsforkyndelse, som ikke havde støtte i ordlyd eller forarbejder. Tilsvarende er fogedretten forpligtet til at følge den lovbestemte fremgangsmåde i [§ 490, stk. 3](#), når den påberåbes, jf. [BS-2394/2008-VLR](#) og [BS-477/2009-OLR](#) – men har omvendt ingen pligt til at tage stilling til den del af fordringen, kreditor ikke har begæret udlæg for, jf. [BS-2452/2016-OLR](#).

3. Beskyttelsesreglerne er reelle og påses ex officio. Trangsbeneficiet i [§ 509](#) kan ikke fraviges ved samtykke, beskytter husstanden som en enhed og fortabes ikke ved selvforskyldt adfærd – men vurderingen er konkret og bevisbåret, jf. [BS-2761/2012-OLR](#) og Højesterets stillingtagen i [Sag 147/2019](#). I tvangsauktionssager sikres skyldneren møde, vejledning, afværgefrist og advokatbeskikkelse efter [§ 561](#).

4. I sager om børn er barnets bedste en selvstændig spærre. [§ 456 p](#) betyder, at fuldbyrdelse kan nægtes, selv når rekvirentens ret er utvivlsom og modparten systematisk har modarbejdet den, jf. [BS-46105/2024-OLR](#) og

bevillingssagen [25/03559](#), hvor Højesteret nu skal tage stilling til grænserne. Magtanvendelse er en sidste udvej med en lovfæstet eskalationsstige i [§ 456 r.](#)

Retstilstanden er i bevægelse. Retsplejeloven er senest konsolideret 15. november 2025, og der er ingen vedtagne, ikke-konsoliderede ændringer af de centrale fogedbestemmelser. Den vigtigste nyere reform er lovændringen af 12. juni 2024, der både fordoblede fredningsperioden efter [§ 490, stk. 1](#) fra 6 til 12 måneder og – via [§ 495, stk. 1](#), jf. [§ 598, stk. 2](#) – åbnede for, at afgørelse om udsættelse af en lejer, der ikke er mødt, kan træffes på rettens kontor. Bemærk endelig, at der er vedtaget, men endnu ikke konsolideret, en ændring af [lejelovens § 182, stk. 1, nr. 10](#), hvorved henvisningen til straffelovens § 119 b udgår som konsekvens af, at bestemmelsen ophæves – med virkning fra 15. februar 2026.

LOV	Lejeloven § 182, stk. 1	Retsplejeloven § 456p	Retsplejeloven § 478, stk. 1
	Retsplejeloven § 490, stk. 1, 3	Retsplejeloven § 501, stk. 2, 4	Retsplejeloven § 509
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets kendelse om dagbladsforkyndelse og Gældsstyrelsens adgang til at foretage udlæg efter ophævede forretninger		21.01.2026
	Højesteret · Højesteret stadfæster fogedrettens kompetence i sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg		23.05.2023
	Højesteret · Højesterets afgørelse om udlæg i ideel andel af andelsbolig og rækkevidden af trangsbeneficiet		30.04.2020
	Landsretten · Landsretten afviser tvangsfuldbyrdelse af samvær med henvisning til barnets bedste		16.01.2025
	Landsretten · Kendelse om fortsættelse af udlægsforretning for et begrænset beløb		03.02.2017
	Landsretten · Udlæg i SU-midler: Landsret hjemviser sag om ophævelse af udlæg til fornyet behandling i fogedretten		12.09.2012
	Landsretten · Kendelse om hjemvisning af fogedsag vedrørende afbrydelse af forældelse		05.03.2009
	Landsretten · Vestre Landsret ophæver afvisning af fogedsag til afbrydelse af forældelse trods insolvenserklæring		17.02.2009
	Byretten · Sag afvist grundet manglende grundlag for tvangsfuldbyrdelse		09.12.2008
	Byretten · Fogedretten nægter fremme af sag mod skyldner grundet manglende grundlag for fuldbyrdelse mod personligt drevet virksomhed		22.07.2008
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om tvangsfuldbyrdelse af samvær og hensynet til barnets bedste		10.04.2025

REFERENCE Lovgrundlag

10 paragraffer

Retsplejeloven § 456p		Retsplejeloven § 456q	stk. 1, 2
Retsplejeloven § 478	stk. 1	Retsplejeloven § 490	stk. 1-3
Retsplejeloven § 501	stk. 1, 2	Retsplejeloven § 507	stk. 1, 2
Retsplejeloven § 509	stk. 1-4	Retsplejeloven § 584	stk. 1, 2
Retsplejeloven § 596	stk. 1, 2	Retsplejeloven § 597	stk. 1, 2

MATERIALE Citerede afgørelser

30 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

5

21.01.2026	Højesterets kendelse om dagbladsforkyndelse og Gældsstyrelsens adgang til at foretage udlæg efter ophævede forretninger	10353-12174
23.05.2023	Højesteret stadfæster fogedrettens kompetence i sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg	3244-3868
30.04.2020	Højesterets afgørelse om udlæg i ideel andel af andelsbolig og rækkevidden af trangsbeneficiet	147-2019
16.04.2020	Afbrydelse af forældelse ved delvis anmodning om udlæg	146-2019
13.11.2018	Ophævelse af alment lejemål som følge af husstandsmedlems voldskriminalitet og proportionalitetsafvejning	bs-13328-2018-hjr

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

12

16.01.2025	Landsretten afviser tvangsfuldbyrdelse af samvær med henvisning til barnets bedste	9558-11139
29.08.2024	Afvisning af kæremål grundet overskredet kærefrist	9513-11080
24.08.2018	Landsrettens fastlæggelse af værneting ved umiddelbar fogedforretning om udsættelse af lejer	1380-1676
03.02.2017	Kendelse om fortsættelse af udlægsforretning for et begrænset beløb	5710-6824
09.02.2015	Ophævelse af fogedrettens afgørelse om forældelse af krav	1608-1940
12.09.2012	Udlæg i SU-midler: Landsret hjemviser sag om ophævelse af udlæg til fornyet behandling i fogedretten	6947-8340
05.03.2009	Kendelse om hjemvisning af fogedsag vedrørende afbrydelse af forældelse	1317-1591
17.02.2009	Vestre Landsret ophæver afvisning af fogedsag til afbrydelse af forældelse trods insolvenserklæring	1300-1569
16.01.2009	Vestre Landsrets ophævelse af fogedrettens forhåndsafvisning i sag om udsættelse af lejemål	1287-1546
06.01.2009	Afvisning af kæremål om udsættelse af fogedforretning grundet manglende retlig interesse	1296-1565
24.08.2007	Landsretten stadfæster fogedretskendelse om udsættelse af lejer	3205-3807
20.08.2004	Landsretten afviser fogedforretning om udsættelse af lejemål grundet uvæsentlig misligholdelse	5572-6669

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

6

05.10.2021	Udsættelse af fuldbyrdelse af samvær på grund af barnets modstand	1789-2140
28.05.2021	Udsættelse af lejer og indsættelse af udlejer i lejemål efter ophævelse - Fogedretten i Kolding	181-213
26.04.2021	Afgørelse vedrørende huslejerestance og udlejers rettigheder til udsættelse af lejer fra lejemål i Horsens	172-202
09.12.2008	Sag afvist grundet manglende grundlag for tvangsfuldbyrdelse	30-30
31.10.2008	Fogedretssag om tvangsbøde for manglende medvirken til samvær	1305-1576

22.07.2008 Fogedretten nægter fremme af sag mod skyldner grundet manglende grundlag for fuldbyrdelse mod personligt drevet virksomhed 5886-7032

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

23.11.2022 Kontrolafgift fastholdt trods betaling til forkert områdekode via app park-1940

23.11.2022 Afvisning af klage over kontrolafgift pålagt bus ved Syddansk Universitet grundet erhvervsmæssig kørsel park-2140

05.07.2022 Udløbet 24-timers p-tilladelse ved Holstebro Station trods togrejses varighed park-1546

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 2

10.04.2025 Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om tvangsfuldbyrdelse af samvær og hensynet til barnets bedste 25/03559

14.03.2025 Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om betydningen af fogedrettens forkerte kærevejledning i fuldbyrdelsessag om islandske retsafgørelser 24/22868

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

28.10.2025 Afvisning af klage over gældshæftelse grundet tidligere domstolsafgørelse og fogedretsbehandling 151/2025

HUSLEJENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

13.02.2025 Beboerklagenævnet afviser sag om lejerestance, forbrug og fogedudgifter grundet manglende kompetence 147-122252